

COLLEGIUM VOCALE GENT / PHILIPPE HERREWEGHE
PETRARCA REVISITED

<p>Voi ch'ascoltate</p> <p>Voi ch'ascoltate in rime sparse il suono di quei sospiri ond'io nutriva 'l core in sul mio primo giovenile errore quand'era in parte altr'uom da quel ch'i'sono</p> <p>Del vario stile in ch'io piango et ragiono fra le vane speranze e'l van dolore ove sia chi per prova intenda amore spero trovar pietà, non chè perdono.</p> <p>Ma ben veggi or sì come al popol tutto favola fui gran tempo, onde sovente di me medesmo meco mi vergogno; del mio vaneggiar vergogna e 'l frutto e'l pentirsi, e 'l conoscer chiaramente che quanto piace al mondo è breve sogno.</p> <p>Così nel mio parlar</p> <p>Così nel mio parlar voglio esser aspro, Com' è ne gli atti questa bella pietra, La qual' ogn' hor impetra, Maggior durezza e più natura cruda, E veste sua persona d'un diaspro Tal, che per lui, e perch' ella s'arretra, Non esce di faretra Saetta, che già mai la colga ignuda: Et ella ancide, e non val c'huom si chiuda, Né si dilunghi da i colpi mortali, Che, come havesser ali, Giungono altrui e spezzan ciascun' arme, Perch'io non sò da lei né posso aitarne.</p>	<p>U die in mijn verspreide rijmen hoort hoe 't zuchten klonk waarmee ik mijn hart voerde, toen ik door jeugdig dwalen was ontspoord en wie ik zou zijn, nog maar half vermoedde.</p> <p>Als ik in wisselende stijl verwoord hoe ik toen ijdel hoopte, ijdel bloedde, verwacht ik van wie zelf ooit is bekoord, of meelij, of hij houde 't mij ten goede.</p> <p>Ik zie nu dat er door de hele stad allang over mij werd gepraat en dat ik mij moet schamen voor mijn vroeger leven. Schaamte als vrucht van mijn ijloofdighed en wroeging en erkenning van het feit: vluchttige waan is ieder werelds streven.</p> <p><i>Vertaling: Walter Geerts*</i></p> <p>Ik wil dat wat ik zeg even hard klinkt als deze mooie steen, die aan één stuk door blijft verstijven tot grotere hardheid en ongevoeligheid, en haar eigen wezen zo met kwarts bekleedt, dat, door het stenen omhulsel zelf of het ontwijken ervan, niet één pijl uit de koker vertrekt, die haar ooit in onbewaakte toestand kan treffen: maar haar schot is dodelijk; schutting zoeken helpt niet, ook niet het wegrennen van 't dodelijk treffen; haar slagen, als hadden ze vleugels, bereiken immers hun doel en versplinteren elk verweer; daarom is het dat ik niet kan of vermag me voor haar te beschutten.</p> <p><i>Vertaling: Walter Geerts*</i></p>	<p>You who hear the sound, in scattered rhymes, of those sighs on which I fed my heart, in my first vagrant youthfulness, when I was partly other than I am, hope to find pity, and forgiveness, for all the modes in which I talk and weep, between vain hope and vain sadness, in those who understand love through its trials.</p> <p>Yet I see clearly now I have become an old tale amongst all these people, so that it often makes me ashamed of myself; and shame is the fruit of my vanities, and remorse, and the clearest knowledge of how the world's delight is a brief dream.</p> <p><i>Translation: Anthony S. Kline</i></p> <p>Severe shall be my speech, as in her deeds is she, the rock so beautiful and cold, who every hour acquires more hardness and a nature more unkind: and clothes her person, too, in adamant, so that by strength of armour, or retreat, no quiver sends a dart can ever reach a part of her exposed; and she still wounds; nor space nor coat of mail which fly as they had wings, and him o'er take, and all his armour rend; whence skill or might avails me not 'gainst her.</p> <p><i>Translation: Charles Lyell</i></p>
--	---	---

<p>Vergine tal'è terra</p> <p>Vergine, tale è terra, et posto à in doglia lo mio cor, che vivendo in pianto il tenne et de mille miei mali un non sapea: et per saperlo, pur quel che n'avenne fôra avenuto, ch'ogni altra sua voglia era a me morte, et a lei fama rea. Or tu donna del ciel, tu nostra dea (se dir lice, e convensi), Vergine d'alti sensi, tu vedi il tutto; e quel che non potea far altri, è nulla a la tua gran vertute, por fine al mio dolore; ch'a te honore, et a me fia salute.</p> <p>Oimè il bel viso</p> <p>Oimè il bel viso, oimè soave sguardo, oimè il leggiadro portamento altero; oimè il parlar ch'ogni aspro ingegno et fero facevi humile, ed ogni huom vil gagliardo!</p> <p>et oimè il dolce riso, onde uscì dardo di che morte, altro bene omai non spero: alma real, dignissima d'impero, se non fossi fra noi scesa sí tardo!</p> <p>Per voi conven ch'io arda, e'n voi respire, ch'i' pur fui vostro; et se di voi son privo, via men d'ogni sventura altra mi dole.</p> <p>Di speranza m'empiese et di desire, quand'io partì dal sommo piacer vivo; ma ' vento ne portava le parole.</p>	<p>Maagd, zij is al ter aarde besteld; zij heeft mijn hart doen lijden; door haar toedoen, toen ze nog leefde, werd mijn hart in tranen gedompeld; van al mijn leed wist zij niets: en mocht ze ervan geweten hebben, dan nog zou gebeurd zijn wat is gebeurd; gelijk welk ander bescheid van haar zou immers mijn ondergang en haar oneer betekend hebben. Nu echter, hemelse vrouw, godin van ons allen (als dit zo mag gezegd, met permissie), Maagd van hooggestemde gevoelens, jij ziet nu het geheel; wat een ander niet aankon is niemandal ten aanzien van jouw grote macht: mijn lijden doen ophouden; een eer zal 't zijn voor jou, voor mij betekent het de redding.</p> <p><i>Vertaling: Walter Geerts*</i></p> <p>Ach mooi gelaat waarin de ogen straalden, ach tred en houding, sierlijk en vol kracht! Ach stem die wrede harten heeft verzacht en 't beste in de mens naar boven haalde!</p> <p>En ach lieve glimlach die mijn lot bepaalde en mij een dodelijke wond toebracht! Verheven ziel, bestemd tot grote macht als u in beter tijden naar ons daalde!</p> <p>U bent de vlam die mij heeft aangedreven, u bent de adem die mij leven doet, nooit zal ik dit verlies te boven komen.</p> <p>De laatste maal dat ik u zag, bij leven, hebt u mijn hoop met tederheid gevoed. De wind heeft onze woorden meegenomen.</p> <p><i>Vertaling: Walter Geerts*</i></p>	<p>Virgin, she is so much earth, and has sunk my heart in sadness, that living she held weeping, who never knew even one of my thousand ills: and for her to know them, what was would have had to not be: for any other will than hers would have been death to me, ill fame to her. Now lady of heaven, our goddess (if it is right to call you so) Virgin of noble feelings, you see all: and what no other can do is as nothing to your great power, making an end to sorrow: that honours you, and is my salvation.</p> <p><i>Translation: Anthony S. Kline</i></p> <p>Alas, the beautiful face, alas, the gentle look, Alas, the graceful noble manner of her: Alas, the speech that made every harsh and bitter mind humble, and every coward brave!</p> <p>And, alas, the sweet smile, from which the arrow of death, the only good I hope for now, issued: regal soul, worthiest to reign, if only you had not descended so late among us!</p> <p>It is fitting that I burn for you, and breathe for you, since I am yours: and if am parted from you, suffer less from all my other grief.</p> <p>You filled me with hope and with desire, when I departed, living, from the highest delight: but the wind did not carry my words to you.</p> <p><i>Translation: Anthony S. Kline</i></p>
--	---	---

<p>Quivi sospiri</p> <p>Quivi sospiri pianti et alti guai, Rissonavan per l'aer senza stelle, Perch' io al cominciar ne lagrimai, Diverse lingue horribili favelle, Parole di dolore accentti d'ira, Voci alte et fioche et suon di man con elle. (facevano un tumolto, il qual s'aggira sempre in quell'aura senza tempo tinta, come la rena quando turbo spirà.)</p>	<p>Hun zuchten, weeklagen en luide gejammer klonk door de sterrenloze hemel, eerst moest ik er van huilen; Vreemde woorden, afschuwelijke uitspraken, woorden van pijn, tonen van woede, stemmen schril en zwak, en kloppende handen, (allen maakten een tumult maken dat voor altijd zal wervelen door die troebele, tijdloze lucht, als zand dat stuift als een wervelwind wervelt.)</p>	<p>Their sighs, lamentations and loud wailings resounded through the starless air, so that at first it made me weep; Strange utterances, horrible pronouncements, words of pain, tones of anger, voices shrill and faint, and beating hands, (all went to make a tumult that will whirl forever through that turbid, timeless air, like sand that eddies when a whirlwind swirls.)</p>
<p>Vergine Bella</p> <p>Vergin bella, che di sol vestita, coronata di stelle, al sommo Sole piacesti sí, che 'n te Sua luce ascose, amor mi spinge a dir di te parole: ma non so 'ncominciar senza tu' aita, et di Colui ch'amando in te si pose. Invoco lei che ben sempre rispose, chi la chiamò con fede: Vergine, s'a mercede miseria extrema de l'humane cose già mai ti volse, al mio prego t'inchina, soccorri a la mia guerra, bench'i sia terra, et tu del ciel regina.</p>	<p>Schone maagd, met zon bekleed en bekroond met sterren, gjij behaagde de hoge Zon zozeer, dat hij zijn licht in u borg; Liefde drijft me ertoe van u te spreken: maar ik weet niet aan te vangen zonder de hulp van u en van Hem die zich omwille van de mensen in u neervlijde. Ik bid tot u, die altijd een antwoord geeft, die ik aanroep met vertrouwen. O maagd, als ooit grote menselijke ellende uw genade ontving, buig u dan nu over mijn verzoek, sta me bij in mij verdriet, hoewel ik aarde ben, en gjij de koningin der hemelen.</p> <p><i>Vertaling: Walter Geerts*</i></p>	<p>Lovely Virgin, who, clothed in glory, crowned with stars, so pleased the high Sun, that he hid his light in you, love urges me to speak of you: but I cannot begin without your help, and His, who lovingly was set in you. call on her who always replies truly to those who call to her with faith: Virgin, if the final misery of human life can forever turn to you for mercy, bow down to hear my prayer, and help me in this, my war, though am earth, and you the queen of heaven.</p> <p><i>Translation: Anthony S. Kline</i></p>

<p>O ciechi il tanto</p> <p>O ciechi, ciechi! Il tanto affaticar, che giova? Tutti tornate alla gran madre antica, E'l nome vostro appena si ritrova. Pur delle mille un'utile fatica Che non sian tutte vanità palesi! Ch' intende i vostri studi, si mel dica. Che vale a soggiogar tanti paesi, E tributarie far le gente strane Con gli animi al suo danno sempre accesi? Dopo l'imprese perigliose e vane, E col sangue acquisitar terra e tesoro Vie più dolce si trova l'acqua, e il pane, E 'l vetro, e 'l legno, che le gemme, e gli ori. U' son hor le ricchezze? U' son gli honorì, E le gemme, e gli scetri, e le corone, E le mitre con purpurei colori? Miser chi speme in cosa mortal pone!</p> <p>Solo e pensoso</p> <p>Solo e pensoso più deserti campi vo mesurando a passi tardi et lenti, et gli occhi porto per fuggire intenti ove vestigio human l'arena stampi. Altro schermo non trovo che mi scampi dal manifesto accorger de le genti, perché negli atti d'alegrezza spenti di fuor si legge com'io dentro avampi: sì ch'io mi credo omai che monti et piaghe et fiumi et selve sappian di che tempre sia la mia vita, ch'è celata altrui. Ma pur sì aspre vie né sì selvagge cercar non so ch'Amor non venga sempre ragionando con meco, et io col lui.</p>	<p>Blinden, blinden toch! Waar is al die moeite goed voor? Jullie keren immers met z'n allen terug naar de grote moeder aarde, jullie naam zal nog amper ergens worden aangetroffen. Die ene nuttige daad, tussen duizend, niet te na gesproken, gaat het misschien niet steeds over flagrante nietigheden? Waar dienen al uw studies voor, leg me dat eens uit. Wat voor nut heeft het zoveel landen te onderwerpen en vreemde volkeren schatplichtig te maken, volkeren die vijandig blijven vanwege de berokkene schade? Bij al die levensgevaarlijke, doch zinloze, ondernemingen, bij 't vergaren van land en rijkdom ten koste van bloed, bieden water en brood geen minzamere uitweg, of glas en hout, tegenover edelstenen en goud? Waar is nu al die rijkdom naartoe? Waar is de behaalde eer, de edelstenen, de scepters, de kronen, de mijters en al het paars? Ongelukkig zijn zij die hun hoop in sterfelijke zaken plaatsen.</p> <p><i>Vertaling: Walter Geerts*</i></p> <p>Alleen en peinzend bemeet ik met langzame En trage passen de uitgestorven velden; En ik tuur rond om de plekken te mijden Waar de aardbodem door voetstappen is ingedrukt. Geen ander scherm vind ik dat mij behoedt Voor de aantoonbare opmerking van de mensen, Daar in mijn houding de blijheid is uitgedoofd Leest men van buiten hoe ik van binnen brand. Zodat ik nu geloof dat berg en helling En rivier en woud weten van welke aard Mijn leven is, dat voor de ander verborgen blijft. Maar ik kan nog zulke ruwe of woeste Wegen uitzoeken, of daar komt de liefde Met mij redeneren, en ik met haar.</p> <p><i>Vertaling: Evi Anne de Kup</i></p>	<p>O blind ones, blind! What use is all your great toiling? You all return in the end to the great ancient mother, And even your names can scarcely be recalled. Of your thousand labours scarcely one is worthwhile If indeed they are not all patently in vain! What is the goal of your efforts, I ask myself? What is the value in subjugating so many countries, In making foreign peoples your tributaries When your souls are so bent on their own damnation? After all your perilous and vain enterprises, Your winning land and treasure with the shedding of blood, Does water seem sweeter to you, or bread, Or glass, or wood, thanks to your jewels and your gold? Where are your riches now? Where are the honours, The gemstones, the sceptres and the crowns, The mitres of royal purple hue? Alas for the man who places his trust in mortal things!</p> <p><i>Translation: Jeremy White</i></p> <p>Alone and thoughtful, through the most desolate fields, go measuring out slow, hesitant paces, and keep my eyes intent on fleeing any place where human footsteps mark the sand. find no other defence to protect me from other people's open notice, since in my aspect, whose joy is quenched, they see from outside how I flame within. So now I believe that mountains and river-banks and rivers and forests know the quality of my life, hidden from others. Yet I find there is no path so wild or harsh that love will not always come there speaking with me, and I with him.</p> <p><i>Translation: Anthony S. Kline</i></p>
---	--	---

<p>Vergine sol'al mondo</p> <p>Vergine sola al mondo senza exemplo, che 'l ciel di tue bellezze innamorasti, cui né prima fu simil né seconda, santi penseri, atti pietosi et casti al vero Dio sacrato et vivo tempio fecero in tua verginità feconda. Per te pò la mia vita esser ioconda, s'a' tuoi preghi, o Maria, Vergine dolce et pia, ove 'l fallo abondò, la gratia abonda. Con le ginocchia de la mente inchine, prego che sii mia scorta, et la mia torta via drizzi a buon fine.</p>	<p>Maagd, uniek en zonder weerga in de wereld, die de hemel met je charmes in liefde deedt ontvlammen, voór wie en ná wie er geen gelijke is, jouw heilige denkbeelden, vroom en eerbaar handelen, herschiepen jouw vruchtbare maagdelijkheid tot heilige en levende tempel voor de ware God. Door jouw toedoen kan mijn leven vreugdevol worden, zo, als antwoord op jouw bidden, o Maria, zoete, vrome Maagd, Gods gratie wordt overvloedig waar overvloed aan dwaling was. Met geknield geest bid ik je mijn gids te zijn, en mijn kromme pad te rechten, voor mijn redding.</p>	<p>Virgin sole on earth without a peer, who enamoured heaven of your beauty, whom no other equalled or came near, holy thoughts, chaste and merciful actions made you sacred to the one true God, a living temple, fruitful in virginity. You have the power to render my life joyful, since with your prayers, O Maria, sweet, virtuous Virgin, grace abounds where sin abounded. - bow to you on my knees, in thought, beg you to be my guide and direct my crooked path to a good end.</p> <p><i>Translation: Anthony S. Kline</i></p> <p>Mia Benigna Fortuna</p> <p>Mia benigna fortuna e viver lieto, chiari giorni et le tranquille notti e i soavi sospiri e 'l dolce stile che solea resonare in versi e 'n rime, volti subitamente in doglia e 'n pianto, odiar vita mi fanno, et bramar morte. Crudel, acerba, inexorabil Morte, cagion mi dà di mai non esser lieto, ma di menar tutta mia vita in pianto, e giorni oscuri et le dogliose notti. mei gravi sospir' non vanno in rime, e 'l mio duro martir vince ogni stile.</p> <p>Mijn goede fortuin en gelukkige leven, de heldere dagen en rustige nachten, de zachte zuchten en de zoete manier waarop alles resoneert in vers en rijm, slaan plots om in pijn en tranen, waardoor ik het leven haat en verlang naar de dood. Wrede, bittere, onontkoombare dood, Mijn reden om nooit meer gelukkig te zijn, maar al mijn dagen in tranen door te brengen. De donkere dagen en droevige nachten, mijn zware zuchten passen niet in rijm, en mijn wrede marteling doen elke stijl teniet.</p> <p>My kindly fate, and a life made happy, the clear days, and the tranquil nights, the gentle sighs, and the sweet style that alone sounded in my verse and rhyme, suddenly changed to grief and weeping, making me hate my life, and long for death. Cruel, bitter, and inexorable Death, you give me reason never to be happy, but to live my life instead with weeping, darkened days, and the saddened nights. My heavy sighs will not go into rhyme, and my harsh pain defeats every style.</p> <p><i>Translation: Anthony S. Kline</i></p>
---	---	--

<p>S'una fede amorosa</p> <p>S'una fede amorosa, un cor non finto, un languir dolce, un desiar cortese; s'honeste voglie in gentil foco accese, un lungo error in cieco laberinto; se ne la fronte ogni penser depinto, od in voci interrotte a pena intese, hor da paura, hor da vergogna offese; s'un pallor di viola et d'amor tinto; s'haver altrui piu caro che se stesso; se lagrimar e sospirar mai sempre, pascendosi di duol, d'ira e d'affanno, s'arder da lunge et agghiacciar da presso son le cagion ch'amando i mi distempre, vostro, donna, e'l peccato, et mio fia ' danno.</p>	<p>Als de liefdestrouw en een waarachtig hart, een zoet en zachtjes kwijnen en een hoofs verlangen; als de in een vriend'lijk vuur ontstoken wensen; als een lange fout in 't doolhof zonder uitgang; als gedachten op mijn voorhoofd staan getekend, of in onderbroken, half begrepen woorden, nu geschaad door angst en dan weer door de schaamte; als een blanke lelie kleur krijgt door de liefde; als je d' ander liefhebt meer nog dan jezelf; als geween en zuchten zonder einde zijn, gevoed zowel door pijn en woede als door angsten; als van ver het branden en nabij de vorst; de redenen zijn dat ik al liefhebbend lijdt: van u de schuld, vrouw, en voor mij de compensatie.</p>	<p>If loving faith, an undeceiving heart, sweet yearning, and courteous desire: if chaste wishes burning in a noble fire, long wandering in the blind labyrinth: if a brow that pictures every thought, or a voice broken by the pain within, or troubled by fear or by shame: if a loving pallor tinged with purple: if holding something dearer than oneself: if sighing and weeping every day, fed by grief, by anger and distress: if burning from afar, and freezing near, are the reasons why love makes me ill, mine is the hurt lady, and yours the guilt.</p>
<p>Hor che'l ciel e la terra</p> <p>Hor che 'l ciel e la terra e 'l vento tace e le fere e gli augelli il sonno affrena, notte il carro stellato in giro mena e nel suo letto il mar senz' onda giace, veglia, penso, ardo, piango; e chi'l mi sface sempre m'è innanzi per mia dolce pena.</p> <p>Guerra è'l mio stato, d'ira e di duol piena, e sol di lei pensando ho qualche pace. Così sol d'una chiara fonte viva move 'l dolce e l'amaro ond'io mi pasco; una man sola mi risana e punge.</p> <p>E perché 'l mio martir non giunga a riva, mille volte al dì moro e mille nasco, tanto da la salute mia son lunge.</p>	<p>Nu hemel, aarde en wind zwijgen, en de slaap dieren en vogels vasthoudt, voert de nacht de sterrenwagen op zijn ronde, en ligt de zee zonder golven in zijn bedstee. Ik waak, denk, verga en ween; en zij die mij vernietigt, staat mij voortdurend voor de geest door mijn zoete pijn.</p> <p>Ik bevind me in een staat van oorlog, uit woede en groot verdriet, en alleen door aan haar te denken, vind ik wat vree. Zo ontspringen uit eenzelfde heldere levensbron de zoetheid en de bitterheid, waaraan ik mij voed: eenzelfde hand geneest en kwetst.</p> <p>Om mijn martelgang niet tot aan de oever te laten komen, moet ik duizendmaal daags sterven en herboren worden; zo ver ben ik nog van een goed gevoel.</p>	<p><i>Vertaling: Huub van der Linden</i></p> <p><i>Translation: Anthony S. Kline</i></p> <p>Now that the sky and the earth and the wind are silent and the wild creatures and the birds are reined in sleep, Night leads its starry chariot in its round, and the sea without a wave lies in its bed, look, think, burn, weep: and she who destroys me is always before my eyes to my sweet distress.</p> <p>War is my state, filled with grief and anger, and only in thinking of her do I find peace. So from one pure living fountain flow the sweet and bitter which I drink: one hand alone heals me and pierces me.</p> <p>And so that my ordeal may not reach haven, am born and die a thousand times a day, am so far from my salvation.</p> <p><i>Vertaling: Walter Geerts*</i></p> <p><i>* met dank aan AMUZ (Festival van Vlaanderen-Antwerpen)</i></p> <p><i>Translation: Anthony S. Kline</i></p>

